

บทที่ 4

สถาบันพระปกเกล้าในฐานะองค์กรเพื่อการเผยแพร่ความรู้และพัฒนา ประชาธิปไตย

ในบทที่ 4 สถาบันพระปกเกล้าในฐานะองค์กรเพื่อการเผยแพร่ความรู้และพัฒนาประชาธิปไตยนี้จะเสนอผลการศึกษาในเรื่องของประวัติความเป็นมา พันธกิจ โครงสร้างองค์กร และการบริหารงานของสถาบันพระปกเกล้า เพื่อแสดงให้เห็นถึงหน้าที่ความรับผิดชอบในการเป็นหน่วยงานเผยแพร่ความรู้เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย

ประวัติความเป็นมา

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาสู่ระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2475 พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี อำนาจตุลาการทางศาลและอำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา

รัฐสภาเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ มีสมาชิกรัฐสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ดำเนินการภายใต้ขอบเขตและวิธีการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการเทียบเท่าระดับกรมอยู่ 2 หน่วยงาน คือ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีหน้าที่สนับสนุนภารกิจหลักด้านธุรการ วิชาการ และส่งเสริมการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย โดยที่ผ่านมา ยังอยู่ในระดับที่ต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติม เนื่องจากหน่วยงานทั้งสองยังไม่สามารถส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยในหมู่สมาชิกพรรคการเมือง เจ้าหน้าที่พรรคการเมือง เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประชาธิปไตย

จากสาเหตุข้างต้น สมาชิกรัฐสภาจำนวนหนึ่งจึงได้เริ่มศึกษารายละเอียดของการดำเนินงานดังกล่าวนี้ และพบว่า การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยยังไม่ได้กระจายไปสู่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ อย่างทั่วถึง เพราะงานด้านนี้มักเป็นเพียงโครงการย่อยที่จัดแฝงไว้ในงบประมาณของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น สมาชิกรัฐสภาคณะนี้จึงเห็นควรที่จะจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อรับผิดชอบการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยโดยเฉพาะ อีกทั้ง

เพื่อเป็นการแบ่งเบาภารกิจหลักของสำนักงาน คือ งานบริหารทั่วไป การประชุม การพิมพ์ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้บุคลากร และงบประมาณจำนวนมากได้อย่างเต็มที่ และยังมีความประสงค์ที่จะแยกเอางานด้านวิชาการกับการพัฒนาประชาธิปไตยออกจากกันอย่างชัดเจน

ดังนั้น ในวโรกาสครบรอบ 100 ปี วันพระราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนชาวไทยได้เวียนมาบรรจบเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 ศาสตราจารย์มารุต บุณนาค ประธานรัฐสภาในขณะนั้น จึงได้มีคำสั่งรัฐสภาที่ 12/2536 เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2536 แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมี นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รองประธานสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น เป็นประธานกรรมการพิจารณากำหนดรูปแบบและพิจารณาความเป็นไปได้ในการให้สถาบันนี้สามารถดำเนินกิจการได้ในปี พ.ศ. 2537 ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2537 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อจัดทำโครงการงบประมาณแผนงานการจัดตั้ง และกำหนดชื่อสถาบัน และได้เดินทางไปดูกิจการศึกษาเผยแพร่ประชาธิปไตยที่ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน พร้อมทั้งได้จัดทำรายงานผลการศึกษาคือโครงการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้าเสนอศาสตราจารย์มารุต บุณนาค ประธานรัฐสภา และได้มีคำสั่งรัฐสภาที่ 5/2537 ตั้งคณะกรรมการพิจารณาจัดตั้งสถาบันพัฒนาประชาธิปไตยขึ้นในรัฐสภา เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2537 โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ให้เชิญพระนามของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 แห่งกรุงรัตน-โกสินทร์ มาเป็นชื่อของสถาบัน และให้ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า "King Prajadhipok's Institute"

ต่อมา ศาสตราจารย์มารุต บุณนาค ประธานรัฐสภา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา ได้มีประกาศรัฐสภาเรื่องแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 5) เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2538 ให้จัดตั้งสถาบันพระปกเกล้าขึ้นเป็นส่วนราชการระดับกอง สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรม สัมมนา การจัดประชุมวิชาการเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการปฏิบัติงานของฝ่ายนิติบัญญัติ การจัดทำเอกสารและสื่อการสอน ตลอดจนเทคโนโลยีด้านการฝึกอบรม งานเตรียมการปรับปรุงสถาบันพระปกเกล้า เป็นหน่วยงานระดับกรมและปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย การดำเนินการของสถาบันให้อำศัยระเบียบการบริหารการศึกษาของสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. 2538 เป็นหลัก โดยมีคณะกรรมการ 2

คณะ คือ คณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้า และคณะกรรมการวิชาการสถาบันพระปกเกล้า เป็นผู้ดูแล

ในการดำเนินงานเพื่อยกฐานะสถาบันพระปกเกล้าจากหน่วยงานระดับกองสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้มีคำสั่งที่ 1/2538 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อยกฐานะสถาบันพระปกเกล้าเป็นกรม ลงวันที่ 23 มีนาคม 2538 โดยมี นายชุมพล ศิลปอาชา เป็นประธานคณะกรรมการ

ต่อมาในการประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้า และคณะกรรมการวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 1/2540 วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 ได้มีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ ไปศึกษาปรับปรุงโครงสร้างและกรอบอัตรากำลัง ตลอดจนภาระหน้าที่ ทิศทางของกิจกรรมที่จะมีขึ้นต่อไป และได้มีคำสั่งคณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้าที่ 1/2540 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้าเพื่อพิจารณาจัดทำโครงสร้างและกรอบอัตรากำลังของสถาบันพระปกเกล้าใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหน้าที่ที่กำหนดในระเบียบรัฐสภา ว่าด้วยการบริหารการศึกษาสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. 2538 และให้นำเสนอคณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้าพิจารณาต่อไป ซึ่งคณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้าได้เสนอประธานคณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้าว่าเห็นสมควรดำเนินการปรับสถานภาพและโครงสร้างสถาบันพระปกเกล้าให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลในการกำกับดูแลของรัฐสภา ซึ่งประธานคณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้าเห็นชอบให้ดำเนินการ มีขั้นตอนดังนี้

1. จัดการสัมมนาพิจารณาปรับโครงสร้างและสถานภาพของสถาบัน
2. จัดทำโครงการปรับสถานภาพและโครงสร้างสถาบันพระปกเกล้าและเสนอต่อคณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้า
3. ยกร่างพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า
4. เสนอร่างพระราชบัญญัติต่อประธานรัฐสภา

โดยเริ่มดำเนินการตามขั้นตอนข้างต้น ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - กรกฎาคม พ.ศ.

2540

สำหรับการจัดทำร่างพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภาได้มีคำสั่งรัฐสภาที่ 40/2540 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า ลงวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2540 โดยมี นายไฉฉน เพชรสว่าง รองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่ 1 เป็นประธานกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า ตามหลักการที่สถาบันพระปกเกล้าให้ความเห็นชอบ

ในวันพุธที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2540 มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้าในวาระที่ 1 ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 20 ปีที่ 2 ครั้งที่ 5 (สมัยประชุมสามัญทั่วไป) โดยมีผู้เสนอถึง 4 ฉบับ ที่ประชุมมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้ง 4 ฉบับ โดยถือเอาร่างฉบับที่เสนอโดย ดร.วินัย ตันศิริ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์กับคณะเป็นหลักในการพิจารณาและมีมติรับหลักการในวาระที่ 3 ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 20 ปีที่ 27 (สมัยประชุมสามัญทั่วไป) วันพุธที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2541

ต่อมาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภา (สมัยสามัญทั่วไปครั้งที่ 13/2541 เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2541) ในวาระที่ 1 วุฒิสภามีมติเห็นชอบรับหลักการ และผ่านวาระที่ 2 และ 3 ในการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 1 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2541 โดยมีการแก้ไขเล็กน้อย และส่งร่างให้กับสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาอีกครั้ง

และในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ปีที่ ครั้งที่ 6/2541 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2541 ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า ตามที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม และนำขึ้นทูลเกล้าฯ ลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้เป็นกฎหมาย ซึ่งประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 155 ตอนที่ 57 ลงวันที่ 4 กันยายน 2541 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 5 กันยายน 2541 เป็นต้นไป โดยมีนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภาเป็นประธานสภาสถาบันพระปกเกล้าคนแรกและมีศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เป็นเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้าคนแรก

ในระยะเริ่มแรกนั้น ยังไม่มีโครงสร้างการบริหาร และในส่วนของดำเนินงานได้อาศัยบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งรับผิดชอบงานของสถาบันพระปกเกล้าเป็นผู้ดำเนินงาน โดยที่ในพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้าได้กำหนดให้มีสภาสถาบันพระปกเกล้า ซึ่งประกอบด้วย

1. ประธานรัฐสภา เป็นประธานสภาสถาบัน
2. รองประธานรัฐสภา เป็นรองประธานสภาสถาบัน
3. คณะกรรมการสภาสถาบันโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และเลขาธิการวุฒิสภา

4. กรรมการสภาสถาบัน ซึ่งเลือกจากประธานคณะกรรมการธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร 2 คน และประธานคณะกรรมการธิการสามัญประจำวุฒิสภา 1 คน
5. กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน
6. เลขาธิการสถาบัน เป็นกรรมการและเลขานุการ

ปัจจุบันการบริหารงานตามโครงสร้างของสถาบันพระปกเกล้า ได้มีการปรับปรุงส่วนงาน อาศัยอำนาจตามความในข้อ 4 (2) แห่งข้อบังคับสถาบันพระปกเกล้า ว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงานของสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. 2542 สภาสถาบันพระปกเกล้า ในการประชุม ครั้งที่ 8/2543 เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2543 จึงมีมติให้ออกประกาศไว้ ในข้อ 3 ให้มีการจัดตั้งวิทยาลัยและสำนักขึ้นในสถาบันพระปกเกล้า และให้วิทยาลัยและสำนักมีหน้าที่และความรับผิดชอบงานทางวิชาการตามกลุ่มภารกิจ ได้แก่ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สำนักฝึกอบรม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักวิจัยและพัฒนา พิพิธภัณฑพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและหอสมุด สำนักเลขาธิการ

ทั้งนี้สถาบันฯ ได้ดำเนินการตามส่วนงานดังกล่าวมาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “สถาบันพระปกเกล้า เป็นสถาบันทางวิชาการแห่งชาติ ที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อสันติสุขสถาพร”

พันธกิจ

พันธกิจของสถาบันพระปกเกล้า ตามพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. 2541 มาตรา 6 กำหนดไว้ 7 ประการหลัก คือ

1. พันธกิจด้านการศึกษาวิจัย (มาตรา 6(1) (3) และ (6))
 - 1.1 ศึกษาและวิเคราะห์ทางวิชาการต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบ
 - 1.2 วิจัยและสนับสนุนการวิจัยเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย
 - 1.3 บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้และผลวิจัย
 - 1.4 พระปกเกล้าศึกษา
2. พันธกิจด้านการให้การศึกษอบรม (มาตรา 6(5))

จัดและสนับสนุนการศึกษอบรมบุคลากรของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง และการเศรษฐกิจและสังคมในระบอบประชาธิปไตย
3. พันธกิจด้านการส่งเสริมงานวิชาการของรัฐสภา (มาตรา 6(8))

ส่งเสริมงานวิชาการของรัฐสภา รวมทั้งให้บริการข้อมูลข่าวสารต่อสมาชิกรัฐสภา และคณะกรรมการการของทั้งสองสภา

4. พันธกิจด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ (มาตรา 6(4) และ (6))

4.1 เผยแพร่และสนับสนุนการเผยแพร่ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย

4.2 บริการข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับความรู้และผลงานวิจัย และวิชาการ ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

5. พันธกิจด้านการส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรในประเทศ และระหว่าง ประเทศ (มาตรา 6 (7))

ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรในประเทศ และต่างประเทศในกิจการเกี่ยวกับการ พัฒนาประชาธิปไตย

6. พันธกิจด้านบริหาร (มาตรา 6(2) (9) และ (10)) และบทเฉพาะกาล

6.1 ประสานกับหน่วยงานอื่น ด้านนโยบายเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย

6.2 บริหารกองทุนตามพระราชบัญญัติ

6.3 กระทำการอื่นใด ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสถาบัน

7. พันธกิจด้านพิพิธภัณฑสถานและการอนุรักษ์ อันเกี่ยวเนื่องกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

ตามพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. 2541 มาตรา 6 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งไว้ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ทางวิชาการต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบ

2. ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ด้านนโยบายเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย

3. วิจัยและสนับสนุนการวิจัย เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

4. เผยแพร่และสนับสนุนการเผยแพร่ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

5. จัดและสนับสนุนการศึกษาอบรมบุคลากรจากภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และการเศรษฐกิจและสังคมในระบอบประชาธิปไตย

6. บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้และผลงานวิจัย และวิชาการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

7. ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรในประเทศและต่างประเทศ ในกิจการเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย

8. ส่งเสริมงานวิชาการของรัฐสภา

9. บริหารกองทุน

10. กระทำการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสถาบันหรือตามที่สภาสถาบันกำหนด

นอกจากนั้นในมาตรา 7 ยังกำหนดให้สถาบันมีอำนาจกระทำการกิจการต่างๆ ที่นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 ดังนี้

1. ถือกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครอง หรือมีทรัพย์สินสิทธิต่างๆ สร้าง ชื่อ ว่าจ้าง รับจ้าง จัดหา หรือดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งในและนอกราชอาณาจักร ตลอดจนทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

2. ให้ประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาอบรมตามหลักสูตรของสถาบัน

3. ทำความตกลงและร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศในกิจการเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย

4. จัดให้มีและให้ทุนเพื่อสนับสนุนใดประกอบกิจการส่วนใดส่วนหนึ่งของสถาบัน

6. บริหารกองทุนตามกฎหมายการพัฒนาประชาธิปไตย

5. ว่าจ้างหรือมอบให้บุคคลและระเบียบซึ่งสภาสถาบันกำหนด

7. ดำเนินกิจการอื่นใด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

จากพันธกิจข้างต้น สถาบันพระปกเกล้าได้กำหนดแผนงานในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ โดยแบ่งเป็นแผนงานด้านต่างๆ คือ

1. แผนงานด้านการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์ คือ

1.1 เพื่อเป็นศูนย์รวมและสร้างองค์ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับประชาธิปไตย และการเมืองการปกครองของไทย

1.2 เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาประชาธิปไตย

1.3 เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงเกี่ยวกับการวัดระดับความเป็นประชาธิปไตย การวัดมาตรฐาน คุณภาพการให้บริการสาธารณะระดับท้องถิ่น และการวัดธรรมาภิบาลของประเทศ

2. แผนงานด้านการส่งเสริมวิชาการรัฐสภา มีวัตถุประสงค์ คือ

- 2.1 เพื่อให้บริการด้านข้อมูลสารสนเทศและผลิตผลงานวิชาการแก่สมาชิกรัฐสภา เพื่อประโยชน์ทางด้านนิติบัญญัติและการกำหนดนโยบาย
 - 2.2 เพื่อดำเนินการจัดการฝึกอบรม สัมมนาตามความต้องการ ความจำเป็นของสมาชิกรัฐสภา
 - 2.3 เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างสมาชิกรัฐสภากับประชาชนระดับรากหญ้า
 - 2.4 เพื่อจัดทำเอกสารหรือคู่มือการดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภา
 - 2.5 เพื่อให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการแก่สมาชิกรัฐสภา
3. แผนงานด้านการเผยแพร่และบริการวิชาการ มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 3.1 เพื่อให้บริการข้อมูลสารสนเทศด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่กลุ่มเป้าหมายหลักของสถาบัน
 - 3.2 เพื่อเผยแพร่หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ
 - 3.3 เพื่อจัดแสดงและเผยแพร่พระราชประวัติและพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อสาธารณชน
 4. แผนงานด้านการจัดการศึกษาและฝึกอบรม มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 4.1 เพื่อจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตรและประกาศนียบัตรชั้นสูง ให้ความรู้ด้านประชาธิปไตยและการเมืองการปกครองไทยแก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ
 - 4.2 เพื่อร่วมมือกับสถาบันวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเมืองการปกครองและให้การศึกษาระดับปริญญาบัตร
 - 4.3 เพื่อจัดฝึกอบรมระดับวุฒิมัธยมศึกษาและสัมฤทธิบัตรสำหรับให้บริการทางวิชาการแก่สังคม
 5. แผนงานด้านการบริหารทั่วไป มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 5.1 เพื่อให้มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย โปร่งใส รวดเร็ว โดยสนองความต้องการของผู้รับบริการทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ และต้องตรวจสอบได้ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ และเป็นแบบอย่างขององค์การมหาชนต่อไป

5.2 เพื่อให้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ มีจริยธรรมและมีการพัฒนา
ตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจำนวนพอเพียงต่อการดำเนินงาน
และจัดหาสิ่งสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงาน

การบริหารงานของสถาบันพระปกเกล้า

ตามพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. 2541 ได้กำหนดให้มี
คณะกรรมการ 3 คณะ ประกอบด้วย

1. สภาสถาบันพระปกเกล้า (ตามมาตรา 8)
2. คณะกรรมการบริหารสถาบันพระปกเกล้า (ตามมาตรา 19)
3. คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของสถาบัน (ตามมาตรา 27)

นอกจากนี้ ยังมีคณะกรรมการที่สำคัญ ซึ่งแต่งตั้งตามข้อบังคับและสภาสถาบัน
พระปกเกล้าเป็นผู้แต่งตั้งอีก 4 คณะ ดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารกองทุน การเงิน การงบประมาณ และทรัพย์สิน
2. คณะกรรมการกลั่นกรองการบริหารงานบุคคล
3. คณะกรรมการวิชาการสถาบันพระปกเกล้า
4. คณะกรรมการพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

คณะกรรมการบริหารกองทุน การเงิน การงบประมาณและทรัพย์สินของสถาบัน
พระปกเกล้า ประกอบด้วย

1. รองประธานสภาสถาบัน	ประธานกรรมการ
2. เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า	รองประธานกรรมการ
3. รองศาสตราจารย์ นรนิติ เศรษฐบุตร	กรรมการ
4. ท่านผู้หญิง นิรมล สุริยสัตย์	กรรมการ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์	กรรมการ
6. รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า	กรรมการ
7. นายเกียรติศักดิ์ จีระเหียรนาถ	กรรมการ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิตร นิลสุวรรณกุล	กรรมการ
9. นายพหล จินดากุล	กรรมการ
10. นางสาวสุธีพร ดวงโต	กรรมการ
11. นายวิฑูรย์ ชัยภาคภูมิ	กรรมการและเลขานุการ

12. นางสาวสุพรรณณี งามวุฒิกุล	ผู้ช่วยเลขานุการ
13. นางสาวกาญจนา เอกพงษ์ไพสิฐ	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการบริหารกองทุน การเงิน การงบประมาณและทรัพย์สินมีหน้าที่และอำนาจการบริหารกองทุน และกลั่นกรองเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเงิน การงบประมาณ และทรัพย์สิน เพื่อนำเสนอสภาสถาบัน ซึ่งให้รวมถึง

1. ให้ความเห็นชอบระเบียบที่ออกตามข้อบังคับว่าด้วยการบริหารกองทุน การเงิน การงบประมาณ และทรัพย์สิน พ.ศ. 2542
2. พิจารณางบประมาณประจำปี เพื่อนำเสนอสภาสถาบัน
3. พิจารณาแผนการนำเงินกองทุนไปหาผลประโยชน์ เพื่อเสนอสภาสถาบันให้ความเห็นชอบ
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามข้อบังคับฯ หรือตามที่สภาสถาบันมอบหมาย

คณะกรรมการกลั่นกรองการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย

1. ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน	ประธานกรรมการ
2. เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า	กรรมการ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์	กรรมการ
4. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ศิลพิพัฒน์	กรรมการ
5. ดร.เจริญ คันธวงศ์	กรรมการ
6. ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม	กรรมการ
7. นายปรีชา วัชรากัย	กรรมการ
8. ดร.ถวิลวดี บุรีกุล	กรรมการ
9. นายพิสิษฐ์ ศิริสุวรรณ	กรรมการ
10. นายวิทวัส ชัยภาคภูมิ	กรรมการและเลขานุการ
11. นายณัฐพงศ์ รอดมี	ผู้ช่วยเลขานุการ
12. นายโพธิพันธ์ มุขสมบัติ	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการกลั่นกรองการบริหารงานบุคคลมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ให้ความเห็นชอบระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของสถาบัน
2. วางเกณฑ์ในการกำหนดอัตราเงินเดือนของพนักงาน
3. วินิจฉัยคำอุทธรณ์และคำร้องทุกข์ของพนักงาน ในกรณีที่เลขาธิการมีคำสั่งให้ลดเงินเดือนหรือค่าจ้าง หรือตัดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ปลดออกหรือไล่ออก

4. ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อสภาสถาบันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ตามข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. 2542

5. ปฏิบัติงานอื่นตามข้อบังคับฯ หรือตามที่สภาสถาบันมอบหมาย

คณะกรรมการวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ประกอบด้วย

1. อธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	กรรมการที่ปรึกษา
2. ดร. อาษา เมฆสุวรรณค์	กรรมการที่ปรึกษา
3. ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล	กรรมการที่ปรึกษา
4. รองศาสตราจารย์ นรนิติ เศรษฐบุตร	ประธานกรรมการ
5. ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	รองประธานกรรมการคนที่ 1
6. รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ตูลยาพร	รองประธานกรรมการคนที่ 2
7. พลเอก บุญศักดิ์ กำแหงฤทธิรงค์	กรรมการ
8. นายมนตรี ตันทวิรัตน์	กรรมการ
9. รองศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์	กรรมการ
10. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ศิลพัฒน์	กรรมการ
11. รองศาสตราจารย์ ประณต นันทิยะกุล	กรรมการ
12. ผู้อำนวยการวิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น	กรรมการ
13. ผู้อำนวยการสำนักฝึกอบรม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรรมการ	
14. รองศาสตราจารย์ ดร.พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์	กรรมการ
15. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ ศิริไกร	กรรมการ
16. รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล	กรรมการ
17. รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม รัฐอมฤต	กรรมการ
18. รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์	กรรมการ
19. รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว.พฤษิ์สถาน ชุมพล	กรรมการ
20. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู	กรรมการ
21. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์	กรรมการ
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย พัชรินทร์ตนะกุล	กรรมการ
23. นายอุเว ไชสิงเฮอร์	กรรมการ
24. นางเบญจมาศ วิวัฒน์ชาญกิจ	กรรมการและเลขานุการ
25. นายเชษฐา ทวีศรี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการวิชาการสถาบันพระปกเกล้ามีอำนาจหน้าที่ที่ถ่วงดุลและกำกับดูแลหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง และหลักสูตรที่สภาสถาบันพระปกเกล้าเป็นผู้อนุมัติประกาศนียบัตรเพื่อเสนอสภาสถาบันต่อไป

คณะกรรมการพิพิธภัณฑิ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกอบด้วย

1. หม่อมเจ้าการวิก จักรพันธุ์	กรรมการที่ปรึกษา
2. หม่อมราชวงศ์ถนัดศรี สวัสดิวัตน์	กรรมการที่ปรึกษา
3. นายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์	กรรมการที่ปรึกษา
4. พลเอก วิจิต บุนนยะวัฒน์	กรรมการที่ปรึกษา
5. ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน	กรรมการที่ปรึกษา
6. ประธานรัฐสภา	ประธานกรรมการ
7. นายเดโช สนวนานนท์	รองประธานกรรมการ
8. คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ	รองประธานกรรมการ
9. อธิบดีกรมศิลปากร	รองประธานกรรมการ
10. หม่อมราชวงศ์จักรธร จิตรพงศ์	กรรมการ
11. ศาสตราจารย์ ดร.แถมสุข นุ่มนนท์	กรรมการ
12. นายทองต่อ กล้วยไม้ ณ ออยุธยา	กรรมการ
13. ดร. เพ็ญศักดิ์ จักขุจินดา	กรรมการ
14. นายธงชาติ รัตนวิชา	กรรมการ
15. ดร.พา อักษรเสื่อ	กรรมการ
16. รองศาสตราจารย์ ธงทอง จันทรางศุ	กรรมการ
17. นายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ	กรรมการ
18. นายบุญเลิศ ศชายุทธเดช	กรรมการ
19. ดร.กัลยา โสภณพานิช	กรรมการ
20. นายบุญพีร์ พันธุ์วร	กรรมการ
21. นายเป็ลียน เกตุทอง	กรรมการ
22. นายพินิจ จันทรสุรินทร์	กรรมการ
23. นายมานิจ สุขสมจิตร	กรรมการ
24. พลตรี หม่อมราชวงศ์ศุภวัฒน์ เกษมศรี	กรรมการ
25. ดร.สนั่น อินทรประเสริฐ	กรรมการ
26. นายสวัสดิ์ ปิยะกาญจน์	กรรมการ

27. ดร.สุวิชัย รัศมีภูติ	กรรมการ
28. ปลัดกรุงเทพมหานคร	กรรมการ
29. ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	กรรมการ
30. นายอำนวยการ ไทยยานนท์	กรรมการ
31. เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า	กรรมการ
32. นางสาวสายสุณี ศรีสุวรรณรัตน์	กรรมการและเลขานุการ
33. นางสาวเยาวเรศ จุนวีระนงศ์	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ฯ

หลักการของการจัดโครงสร้างและระบบบริหาร และลักษณะระบบบริหาร

เนื่องจากสถาบันพระปกเกล้าเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ทั้งมีใช้เอกชน ดังนั้น การจัดโครงสร้างและระบบบริหารของสถาบันจึงมีลักษณะพิเศษที่พยายามนำจุดเด่นของหน่วยงานทั้งสามประเภทมารวมกัน ด้วยเหตุนี้ สถาบันพระปกเกล้าจึงมีมติในการประชุมครั้งที่ 1/2542 เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2542 ให้กำหนดหลักการของการจัดการโครงสร้างและระบบบริหารและลักษณะของระบบบริหารงานไว้ดังนี้

หลักการของการจัดโครงสร้างและระบบบริหาร

แม้สถาบันจะมีพันธกิจที่หลากหลาย แต่การจัดโครงสร้างการปฏิบัติงานตามพันธกิจจะต้องกะทัดรัด และไม่เป็นราชการ โดยมีหลัก 8 ประการ ในการจัดโครงสร้างดังนี้

1. ความอ่อนตัว (Flexibility) ของโครงสร้าง ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาตามสภาวะที่เป็นปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์การ เพื่อให้การปฏิบัติพันธกิจลุล่วงไป ดังนั้น ความตายตัว (rigidity) อันเป็นโครงสร้างการบริหารในระบบราชการ จึงพึงหลีกเลี่ยง เว้นแต่ที่จำเป็นเพื่อความต่อเนื่องของงาน และการสร้างขวัญ กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

2. ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) ของโครงสร้างและบุคลากร ซึ่งต้องตอบสนองพันธกิจทั้งในด้านสาระที่ถูกต้องสมบูรณ์ เวลาซึ่งต้องทันเหตุการณ์ และกระบวนการและรูปแบบที่เหมาะสม ซึ่งจะต้องเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพสูง มนุษย์สัมพันธ์เป็นเลิศ และมีการพัฒนาศักยภาพตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม ความมั่นคงในหน้าที่การงานที่เหมาะสมก็จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดบุคลากรคุณภาพสูงไว้ได้

3. การให้บริการ (Service) ซึ่งต้องสามารถรับและตอบสนองความต้องการของสมาชิกรัฐสภา และประชาชนได้ตามหรือใกล้เคียงกับความคาดหวัง ดังนั้น ความพึงพอใจของผู้รับบริการจึงเป็นหัวใจสำคัญของผู้ปฏิบัติงานทุกคน

4. การสร้างเครือข่าย (Networking) เนื่องจากสถาบันจะเป็นหน่วยงานที่กะทัดรัด แต่มีพันธกิจหลากหลาย การสร้างเครือข่ายปฏิสัมพันธ์ (interacting network) โดยความร่วมมือกับสถาบันในประเทศ ต่างประเทศ และระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัย หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชน รวมทั้งองค์กรภาคประชาชน เพื่อดึงทรัพยากรทั้งบุคคล การเงิน และภูมิปัญญามาร่วมสนับสนุนพันธกิจของสถาบันจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้พันธกิจของสถาบันลุล่วงไปได้

5. ความร่วมแรงร่วมใจเป็นหนึ่งเดียว (Unity) เป็นสิ่งสำคัญที่สถาบันที่มีบุคลากรน้อยแต่มีพันธกิจหลากหลาย โครงสร้างและกระบวนการทำงานจึงไม่ควรเป็นโครงสร้างเชิงบังคับบัญชาลดหลั่นกันลงไปอย่างในระบบราชการ แต่ควรเป็นโครงสร้างพันธกิจที่นอกจากทุกคนต้องปฏิบัติงานหลักและงานรองของตนแล้ว ยังต้องปฏิบัติงานร่วมกันกับผู้อื่นทั้งสถาบัน และทดแทนกันได้ในลักษณะ “ร่วมด้วยช่วยกัน” การประเมินผลก็ต้องประเมินทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

6. การมีส่วนร่วม (Participation) ในการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมประเมินผล จึงเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการทำงานของสถาบัน

7. ความโปร่งใส (Transparency) ในกระบวนการคัดเลือกบุคลากรและในการทำงานที่ทุกคนต้องรับรู้งานของคนอื่นเพื่อทำแทนกันได้ และสถาบันเองก็ต้องโปร่งใสต่อสภาสถาบัน คณะกรรมการตรวจสอบ และบุคคลภายนอกก็มีส่วนร่วมสำคัญในการสร้างระบบคุณธรรม (Merit System) ให้เกิดขึ้นในการบริหาร ความโปร่งใสนี้จะสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นกับบุคลากรด้วย

8. ความเป็นกลางทางการเมือง (Neutralized) และความเป็นอิสระและเสรีภาพทางวิชาการ (Academic freedom)

ลักษณะของระบบบริหารงานที่จะจัดตามหลักการ

การจัดองค์กรและระบบบริหารดังกล่าวจะมีลักษณะดังนี้

1. องค์กรควรมีลักษณะกะทัดรัดแต่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายความว่าการบรรจุพนักงานจะบรรจุเฉพาะเท่าที่จำเป็น ความรับผิดชอบของพนักงานต่อคนจะมีหลากหลาย ซึ่งทำให้พนักงานต้องมีความสามารถหลายด้าน และให้เงินเดือนสูงกว่าราชการและรัฐวิสาหกิจตามความสามารถและรับผิดชอบ มีระบบการประเมินที่วัดเป็นปริมาณตัวเลขได้เป็นระยะ กิจการ

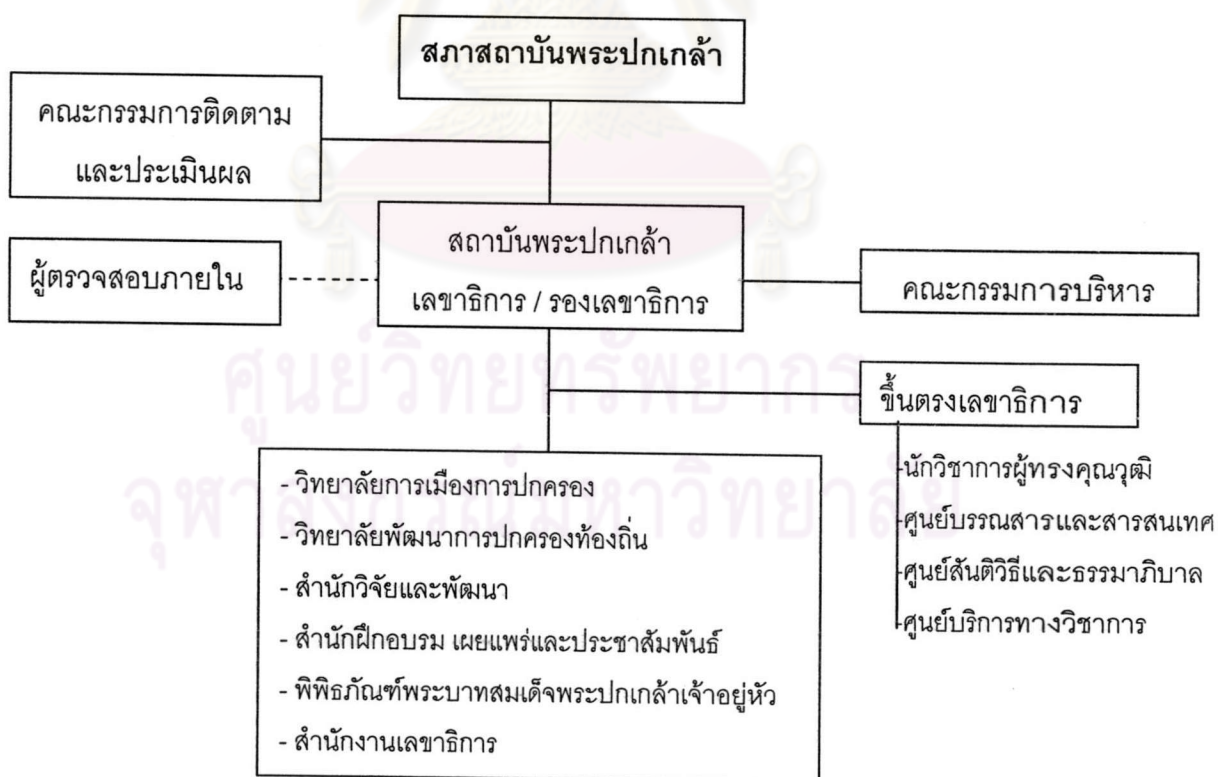
หลายอย่างอาจใช้วิธีให้ผู้อื่นดำเนินการแทนโดยวิธีการจ้าง และสถาบันเป็นผู้กำกับมาตรฐานผลงาน

2. มีระบบการวางแผนดำเนินการประจำปี และแผนหลัก 4 ปี ที่มีดัชนีชี้วัดเป็นปริมาณที่สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้ ระบบนี้จะมีลักษณะคล้ายข้อตกลงและใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินสถาบันและเลขาธิการ

3. มีเลขาธิการ และรองเลขาธิการ ตลอดจนคณะกรรมการบริหารสถาบันเป็นผู้มีอำนาจเต็มในการบริหารงานตามแผนในลักษณะฝ่ายบริหารที่เข้มแข็ง (strong chief executive officer) ซึ่งสามารถตัดสินใจดำเนินการได้เต็มที่ แต่ต้องรับผิดชอบต่อสภาสถาบันซึ่งทำหน้าที่วางกฎเกณฑ์ทั่วไปและกำกับนโยบาย โดยไม่ลงรายละเอียดของการดำเนินการ

4. ระบบการติดตามและประเมินสถาบัน และเลขาธิการ ซึ่งจะติดตามและประเมินตามแผนดำเนินงานทุก 6 เดือน รวมทั้งติดตามและประเมินแผนหลักเมื่อครบ 3 ปี โดยระบบติดตามและประเมินนี้จะกระทำโดยคณะกรรมการติดตามและประเมินผล ซึ่งมีกรรมการสถาบันและบุคคลภายนอกร่วมกันประเมิน

โครงสร้างของสถาบันพระปกเกล้า

ภาพที่ 4.1 โครงสร้างของสถาบันพระปกเกล้า

ที่มา: เว็บไซต์สถาบันพระปกเกล้า

สภาสถาบันพระปกเกล้า

สภาสถาบันพระปกเกล้า ประกอบด้วย

1. ประธานรัฐสภา	ประธานสภาสถาบัน
2. รองประธานรัฐสภา	รองประธานสภาสถาบัน
3. ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร	กรรมการสภาสถาบัน
4. เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	กรรมการสภาสถาบัน
5. เลขาธิการวุฒิสภา	กรรมการสภาสถาบัน
6. ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ	กรรมการสภาสถาบัน
7. ประธานกรรมาธิการสามัญสภาผู้แทนราษฎร	กรรมการสภาสถาบัน
8. ประธานกรรมาธิการสามัญสภาผู้แทนราษฎร	กรรมการสภาสถาบัน
9. ประธานกรรมาธิการสามัญวุฒิสภา	กรรมการสภาสถาบัน
10. รองศาสตราจารย์ นรนิติ เศรษฐบุตร	กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ
11. ท่านผู้หญิง นิรมล สุริยสัตย์	กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ
12. รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ตุลยาทร	กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ
13. ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล	กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ
14. นายมานิจ สุขสมจิตร	กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ
15. ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน	กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ
16. ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม	กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ
17. ศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ฤชุพันธุ์	กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ
18. นายเดโช สนวนานนท์	กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ
19. พลเอก วิชิต บุญยะวัฒน์	กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ
20. นายพินิจ จารุสมบัติ	กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ
21. เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า	กรรมการสภาสถาบันและเลขานุการ

โดยสภาสถาบันพระปกเกล้ามีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและควบคุมดูแลการดำเนินงานของสถาบัน
2. กำหนดนโยบายและควบคุมดูแลการบริหารเงินกองทุน และพิจารณาจัดสรร
ทุนสำหรับกิจกรรมต่างๆ ของสถาบัน
3. อนุมัติแผนหลักและแผนดำเนินงานของสถาบัน
4. ออกข้อบังคับว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงานและการบริหารงานของสถาบัน
5. ออกข้อบังคับและวางระเบียบเกี่ยวกับการเงิน และทรัพย์สินของสถาบัน

6. อนุมัติงบประมาณรายจ่ายของสถาบัน
7. อนุมัติให้ประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาอบรมตามหลักสูตรของสถาบัน
8. ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของสถาบันเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งอัตราเงินเดือนค่าจ้าง ค่าตอบแทน สวัสดิการ และประโยชน์เกื้อกูลอื่น การบรรจุ การแต่งตั้ง การให้ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้าง การออกจากงาน ระเบียบวินัย การลงโทษ การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์ การลงโทษของพนักงานและลูกจ้าง
9. ออกข้อบังคับว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกเลขาธิการ การปฏิบัติงานของเลขาธิการ และกรรมการให้อื่นรักษาการแทน หรือปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการ
10. แต่งตั้งและถอดถอนเลขาธิการและรองเลขาธิการ
11. ปฏิบัติการอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของสภาสถาบัน

คณะกรรมการบริหารสถาบันพระปกเกล้า

คณะกรรมการบริหารสถาบันพระปกเกล้า ประกอบด้วย

1. เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า	ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์	กรรมการ
3. ดร.ชิงชัย หาญเจนลักษณ์	กรรมการ
4. นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม	กรรมการ
5. นายกิตติพันธ์ กานจนพิพัฒน์กุล	กรรมการ
6. นายแพทย์พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช	กรรมการ
7. นายณัฏฐ์ดิโน อูมา	กรรมการ
8. หม่อมราชวงศ์สุขุมพันธ์ บริพัตร	กรรมการ
9. นายวิวัฒน์ ชัยภาคภูมิ	เลขานุการ
10. นายพิศิษฐ์์ ศิริสุวรรณ	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการบริหารสถาบันพระปกเกล้า มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของสถาบันและโครงการต่างๆ ที่สภาสถาบันให้ความเห็นชอบหรือมอบหมาย

คณะกรรมการติดตามและประเมินผล

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของสถาบันพระปกเกล้า
ประกอบด้วย

1. ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน	ประธานกรรมการ
2. นายทวี หนูนุกดี	กรรมการ
3. ศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ฤชุพันธุ์	กรรมการ
4. นายชัยณรงค์ อินทรมีทรัพย์	กรรมการ
5. ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์	กรรมการและเลขานุการ
6. นายพิสิษฐ์ ศรีสุวรรณ	ผู้ช่วยเลขานุการ
7. นางสาวนิตยา สังขปรีชา	ผู้ช่วยเลขานุการ

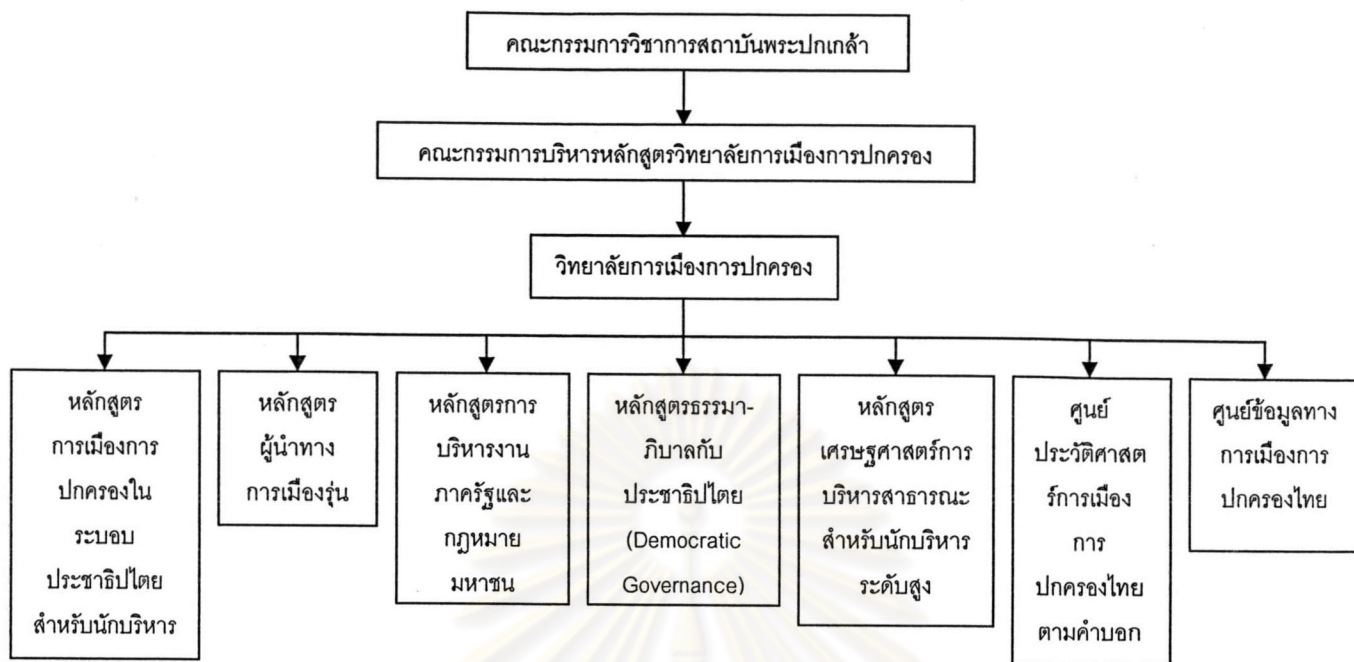
คณะกรรมการติดตามและประเมินผลมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ติดตามตรวจสอบและประเมินผลงานของสถาบันและของเลขาธิการ โดยรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันประกอบการประเมินผลงาน
2. รายงานผลการติดตามและตรวจสอบผลงานของสถาบัน และของเลขาธิการ ต่อประธานสภาสถาบันทุกหกเดือน
3. ประเมินผลงานของสถาบันทุกปี และจัดทำรายงานการประเมินผลงานเสนอต่อประธานสภาสถาบัน

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง

วิทยาลัยการเมืองการปกครองมีวิสัยทัศน์ คือ "มุ่งมั่นพัฒนา เสริมคุณค่า ประชาธิปไตย" มีวัตถุประสงค์ของวิทยาลัย คือจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง และภารกิจหลักของวิทยาลัย คือการจัดการศึกษาด้านการเมืองการปกครองและการพัฒนาประชาธิปไตย

โดยมีการจัดส่วนงานของวิทยาลัยดังภาพ

ภาพที่ 4.2 การจัดส่วนงานของวิทยาลัยการปกครอง

วิทยาลัยการปกครอง ได้จัดหลักสูตรการศึกษาต่างๆ ขึ้นตามแผนงานด้านการจัดการศึกษาและฝึกอบรม รวมทั้งแผนงานด้านการส่งเสริมวิชาการรัฐสภา โดยมีหลักสูตรการศึกษาที่ดำเนินการอยู่ คือ หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง หลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน หลักสูตรการบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง และหลักสูตรพรรคการเมืองกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยสำหรับผู้บริหารพรรคการเมือง

นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตรอื่นๆ ที่จะจัดขึ้นต่อไปอีก ได้แก่ หลักสูตรผู้นำทางการเมืองรุ่นใหม่ หลักสูตรธรรมาภิบาลกับประชาธิปไตย (Democratic Governance) หลักสูตรผู้นำประชาธิปไตย รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทยตามคำบอกเล่า และศูนย์ข้อมูลทางการเมืองการปกครองไทย

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2543 มี รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา เป็นผู้อำนวยการคนปัจจุบัน วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ในการส่งเสริมการกระจายอำนาจและธรรมาภิบาลของการปกครองท้องถิ่น อันเป็นรากหญ้าของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทย ตลอดจน

รับผิดชอบงานการจัดการศึกษาและฝึกอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง และประกาศนียบัตรอื่นที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น และร่วมรับผิดชอบในงานอื่นตามที่เลขาธิการ หรือ คณะกรรมการบริหารสถาบัน ตามมาตรา 19 มอบหมาย โดยวิทยาลัยฯ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. มุ่งส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น
2. มุ่งสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. มุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น

ภารกิจหลักของวิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น มี 3 ประการ คือ

1. การจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรม วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น มุ่งที่จะพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น จัดการเรียนการสอนหลักสูตร ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง ประกาศนียบัตร สัมฤทธิบัตร และวุฒิปริญญาตรีด้านการเมืองการปกครอง การพัฒนาเมือง การบริหารจัดการ และการจัดบริการเฉพาะด้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้แก่นักการเมืองท้องถิ่น พนักงานท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรชุมชนท้องถิ่น และข้าราชการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น

2. การวิจัย วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่นจะดำเนินการวิจัยและส่งเสริมการวิจัยเชิงสำรวจ และวิจัยเชิงปฏิบัติการ / กิ่งปฏิบัติการด้านการเมืองการปกครองและการบริหารจัดการ เทคนิคและทักษะการจัดบริการเฉพาะด้านธรรมาภิบาลการปกครองท้องถิ่น และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการริเริ่มและการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและท้องถิ่นที่เป็นเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นที่มีคุณภาพและยั่งยืน ทั้งนี้ โดยเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและการจัดการขององค์กรปกครองท้องถิ่นเป็น และมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันทางวิชาการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ

3. การให้บริการทางวิชาการ วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น มีเป้าหมายที่จะให้บริการทางวิชาการแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการท้องถิ่น การพัฒนาคุณภาพบริการสาธารณะของท้องถิ่น การพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น การพัฒนาระบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและท้องถิ่น และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่นจัดหลักสูตรการศึกษาและกิจกรรมต่างๆ ตามแผนงานด้านการจัดการศึกษาและฝึกอบรม รวมทั้งแผนงานด้านการเผยแพร่และบริการวิชาการ โดยมีหลักสูตรต่างๆ ของวิทยาลัย ดังนี้

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จัดทำขึ้นเพื่อเสริมอุดมการณ์ ความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมัยใหม่ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ผู้ที่ได้รับประโยชน์หลัก ได้แก่ สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น และพนักงานท้องถิ่นทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการที่ใหม่กับงานด้านการบริหารงานท้องถิ่น ไม่คุ้นเคยกับอำนาจหน้าที่ที่กำลังได้รับการถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2537 นอกจากนี้ หลักสูตรการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้นำชุมชนและผู้ที่มีสนใจจะเสริมความรู้พื้นฐานด้านการบริหารจัดการท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรการพัฒนาเมืองสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น

เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงานท้องถิ่นทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการมีความรู้ ทัศนคติ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาเมือง สามารถจัดการกับปัญหาที่มาจากการขยายตัวของเมืองได้อย่างมีระบบ จึงเหมาะสมสำหรับท้องถิ่นที่มีสภาพเป็นเมืองอยู่แล้ว หรือกำลังเผชิญกับการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็ว และต้องการเรียนรู้วิธีป้องกัน และหลีกเลี่ยงปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ทั้งหลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประกาศนียบัตรการพัฒนาเมืองสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น เน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ (Actionable Learning) เป็นหลัก คือมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน โดยจะมีการพบกันเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำความรู้และเครื่องมือที่ทดลองในห้องเรียนไปปฏิบัติจริง และนำประสบการณ์ที่ได้รับมาแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียน เพื่อที่จะสามารถแก้ไข ปรับปรุงเครื่องมือการเรียนรู้ต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่นยังได้ดำเนินการโครงการพัฒนาหลักสูตรการและการฝึกอบรมของวิทยาลัย เพื่อให้ความรู้แก่นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการท้องถิ่น ข้าราชการจากหน่วยงานส่วนกลางและรัฐวิสาหกิจที่ต้องทำงานประสานกับท้องถิ่น และผู้นำชุมชน โดยในการพัฒนาหลักสูตรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. สสำรวจความต้องการของท้องถิ่น (Training Needs) ในการฝึกอบรมในเรื่องต่างๆ
2. สสำรวจหลักสูตรที่หน่วยงานต่างๆ ได้ดำเนินการฝึกอบรมอยู่แล้ว
3. ยกวางหลักสูตรของวิทยาลัยฯ

4. การจัดสัมมนาเป้าหมาย

5. ปรับปรุงร่างหลักสูตรเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการวิชาการฯ เพื่อให้เป็นหลักสูตรของวิทยาลัย

6. พัฒนาสื่อและอุปกรณ์การสอน

นอกจากนี้ วิทยาลัยยังได้ร่วมในการจัดประชุมวิชาการประจำปีของสถาบันพระปกเกล้า (KPI Congress) ครั้งที่ 3 เรื่อง การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย และการประชุมสัมมนาวิชาการ (Forum) เรื่อง ทิศทางการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค แนวทางการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อรัฐบาลในการที่จะผลักดันให้การกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นยั่งยืนและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชนต่อไป

สำนักวิจัยและพัฒนา

สำนักวิจัยและพัฒนา มีหน้าที่และความรับผิดชอบงานวิเคราะห์วิจัย ส่งเสริมและให้บริการวิชาการแก่สมาชิกรัฐสภา และร่วมรับผิดชอบในงานอื่น ตามที่เลขาธิการหรือคณะกรรมการบริหารสถาบัน ตามมาตรา 19 มอภหมาย โดยมีวิสัยทัศน์ คือ มุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศในการผลิตผลงานวิชาการที่ได้รับการยอมรับในระดับประเทศ และภายใน 10 ปี จะก้าวไปสู่ระดับภูมิภาค เมื่อพูดถึงงานวิจัยด้านการเมืองการปกครอง ทุกคนจะนึกถึงสถาบันพระปกเกล้า

ภารกิจของสำนักวิจัยและพัฒนา มีดังนี้

1. ภารกิจด้านการศึกษาวิจัยและสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย
2. ภารกิจด้านการส่งเสริมงานวิชาการของรัฐสภา
3. ภารกิจด้านการบริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้และผลงานวิจัยและวิชาการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
4. ภารกิจด้านการส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศและระหว่างประเทศ
5. ภารกิจด้านประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ด้านนโยบายเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย

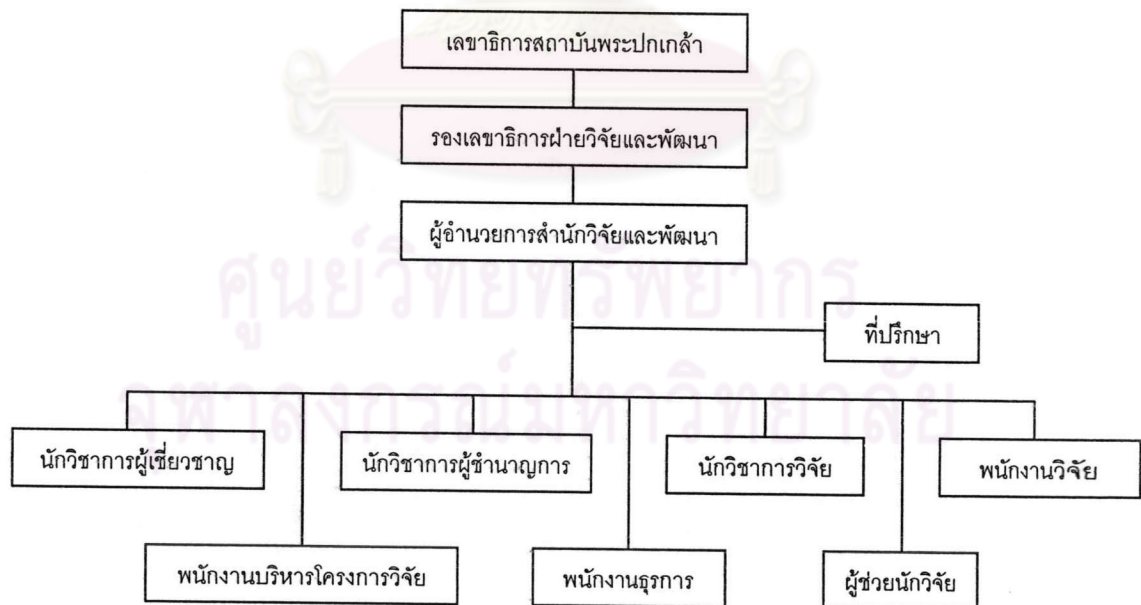
วัตถุประสงค์ของสำนักวิจัยและพัฒนา ได้แก่

1. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย
2. เพื่อส่งเสริมและให้บริการวิชาการทางการเมืองการปกครองในระบบอบประชาธิปไตยแก่สมาชิกวุฒิสภาและประชาชนทั่วไป
3. เพื่อเป็นศูนย์รวมสร้างองค์ความรู้ทางด้านการพัฒนาประชาธิปไตย ธรรมเนียมปฏิบัติ สถาบันการเมือง การมีส่วนร่วม และสันติวิธี
4. เพื่อสร้างเครือข่ายด้านการวิจัยและเผยแพร่งานวิจัย

สำหรับหัวข้อหลักในการทำวิจัยแบ่งได้เป็น

1. การส่งเสริมประชาธิปไตย และธรรมเนียมปฏิบัติ
2. การมีส่วนร่วมของประชาชน
3. การแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี
4. ฐานข้อมูล และเครือข่าย
5. การกระจายอำนาจการบริหารส่วนท้องถิ่น
6. องค์กฤษฎีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

การจัดส่วนงานของสำนักวิจัยและพัฒนา

ภาพที่ 4.3 การจัดส่วนงานของสำนักวิจัยและพัฒนา

สำนักวิจัยและพัฒนา ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อตอบสนองแผนงานด้านการวิจัยและพัฒนา แผนงานด้านการส่งเสริมวิชาการรัฐสภา ตลอดจนแผนงานด้านการเผยแพร่และบริการวิชาการ โดยได้จัดทำงานวิจัยต่างๆ ได้แก่ งานวิจัย เรื่อง การปรับปรุงกระบวนการริเริ่ม การนำเสนอ การพิจารณาและอนุมัติกฎหมายไทย การปรับปรุงระบบงานของหน่วยงานในสังกัดรัฐสภา การศึกษาบทเรียนจากการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อปรับปรุงระบบเลือกตั้งให้ดีขึ้น เป็นต้น

สำนักฝึกอบรม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์

สำนักฝึกอบรม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์มีวิสัยทัศน์ คือจะยึดปรัชญาการฝึกอบรมแบบพัฒนาการนิยมและสภาพนิยมที่เน้นผู้รับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลาง มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดฝึกอบรมหลักสูตรวุฒิบัตร หรือหลักสูตรอื่น การจัดสัมมนาและประชุมต่างๆ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานของสถาบัน และร่วมรับผิดชอบในงานอื่นตามที่เลขาธิการหรือคณะกรรมการบริหารสถาบัน ตามมาตรา 19 มอบหมาย โดยยึดการทำงานเป็นองค์คณะบุคคลในการกำหนดความต้องการ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาชุดฝึกอบรม การใช้ชุดฝึกอบรม การติดตามและประเมินหลักสูตรการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ และให้สมาชิกที่เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและดำเนินการฝึกอบรมร่วมกับวิทยากร และนักวิชาการอย่างครบวงจร

สำนักฝึกอบรม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อการจัดฝึกอบรม หลักสูตรวุฒิบัตรหรือหลักสูตรอื่นที่เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง การเศรษฐกิจและสังคมในระบอบประชาธิปไตย
2. เพื่อจัดสัมมนาและประชุมต่างๆ ในประเด็น ปัญหา และหัวข้อเรื่องที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้ได้แนวทางแก้ปัญหา และข้อเสนอแนะ
3. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ประสบการณ์ และผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง การเศรษฐกิจและสังคมในระบอบประชาธิปไตย
4. เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลงานของสถาบัน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบันกับหน่วยงาน และสมาชิกในชุมชน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจให้การดำเนินงานของสถาบัน
5. เพื่อจัดระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์สำหรับการจัดเก็บ รวบรวม ข้อมูล ฐานความรู้ ติดต่อสื่อสารสำหรับงานบริหาร วิชาการ และบริการของหน่วยงานต่างๆ ภายในสถาบัน

6. ร่วมรับผิดชอบในงานอื่นตามที่เลขาธิการหรือคณะกรรมการบริหารสถาบัน
มอบหมาย

สำนักฝึกอบรม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ มีการจัดหน่วยงานแบ่งเป็นฝ่ายและ
งาน ดังนี้

1. ฝ่ายฝึกอบรม มีหน้าที่ คือ

- 1.1 พัฒนาระบบการฝึกอบรม พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พัฒนาชุดฝึกอบรม ดำเนินการฝึกอบรม และประเมินการงานฝึกอบรม
- 1.2 พัฒนาโปรแกรมการสัมมนาและการประชุมทางวิชาการ พัฒนาชุดการสัมมนาและการประชุมทางวิชาการ ดำเนินการสัมมนาและการประชุมทางวิชาการ และประเมินการสัมมนาและการประชุมทางวิชาการ
- 1.3 ให้ความร่วมมือสำนัก และหน่วยงานอื่นในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการฝึกอบรม การสัมมนา และการประชุมทางวิชาการที่ได้รับมอบหมายจากสถาบันและคณะกรรมการบริหาร

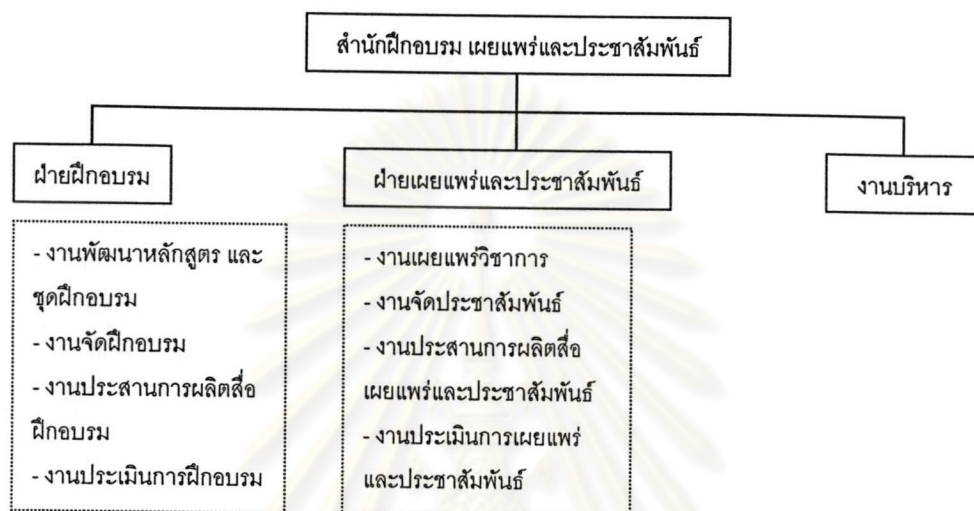
ฝ่ายฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 4 งาน ได้แก่ งานพัฒนาหลักสูตรและชุดฝึกอบรม งานจัดฝึกอบรม งานประสานการผลิตสื่อฝึกอบรม และงานประเมินการฝึกอบรม

2. ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ คือ

- 2.1 พัฒนาระบบการเผยแพร่ พัฒนาชุดเผยแพร่ ดำเนินการเผยแพร่ และประเมินการเผยแพร่ความรู้ วิทยาการและผลงานของสถาบัน
- 2.2 พัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ พัฒนาชุดเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ ประสานการผลิตสื่อ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ประเมินระบบการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กิจกรรมและผลงานของสถาบัน
- 2.3 ให้ความร่วมมือสำนัก และหน่วยงานอื่นในสถาบันในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ที่ได้รับมอบหมายจากสถาบันและคณะกรรมการบริหารสถาบัน

ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ แบ่งส่วนงานเป็นงานเผยแพร่วิชาการ งานประชาสัมพันธ์ งานประสานการผลิตสื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ และงานประเมินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

3. งานบริหาร มีหน้าที่ในการดำเนินงานธุรการ สารบรรณ การเงิน การพัสดุ การประสานกับหน่วยงานภายในและภายนอกสถาบันเพื่องานฝึกอบรม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ และระบบสารสนเทศของสถาบัน และงานเลขานุการกิจผู้อำนวยการสำนัก และการประชุมต่างๆ การจัดส่วนงานของสำนักฝึกอบรม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์

ภาพที่ 4.4 การจัดส่วนงานของสำนักฝึกอบรม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์

พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

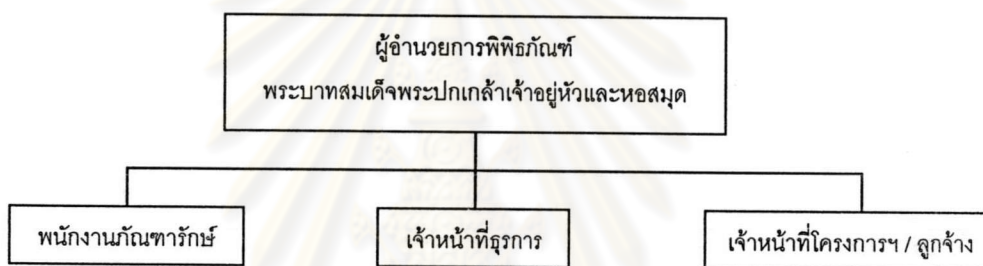
พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับพระปกเกล้าศึกษา การพัฒนาพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวให้เป็นพระบรมราชานุสรณ์ รวมทั้งจัดหอสมุดและจดหมายเหตุ และบริการค้นคว้าแก่สมาชิกรัฐสภา และร่วมรับผิดชอบในงานอื่นตามที่เลขาธิการ หรือคณะกรรมการบริหารสถาบัน ตามมาตรา 19 มอบหมาย โดยมีขอบข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับการรวบรวม จัดหา และเก็บรักษาเอกสาร วัสดุ สิ่งของ เครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อจัดแสดงและเผยแพร่ให้สาธารณชนผู้สนใจได้ชมและศึกษาค้นคว้า พร้อมทั้งสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับพระปกเกล้าศึกษา เพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑ์ฯ ให้เป็นแหล่งข้อมูลด้านพระปกเกล้าศึกษาที่สมบูรณ์และครบถ้วนที่สุด

พิพิธภัณฑ์ฯ เป็นสถานที่ที่เยาวชนไทยตลอดจนผู้สนใจศึกษาหาความรู้ควรจะได้ศึกษาเพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ วิวัฒนาการทางการเมืองการปกครองไทย ตลอดจนความเป็นประชาธิปไตย และความรักชาติ

วัตถุประสงค์ของพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีดังนี้

1. เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. เพื่อเป็นสถานที่จัดแสดงพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวในด้านต่างๆ โดยเน้นด้านการเมืองการปกครอง
3. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมเก็บเอกสารและสิ่งของส่วนพระองค์ที่เกี่ยวข้องกับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรวมทั้งสิ่งของต่างๆ ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์การปกครองในระบอบประชาธิปไตย
4. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการศึกษา ค้นคว้าวิจัย เผยแพร่และ ให้บริการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

การจัดส่วนงานของพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ภาพที่ 4.5 การจัดส่วนงานของพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

สถาบันพระปกเกล้าได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้น เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และมีวัตถุประสงค์สำคัญในการเป็นศูนย์กลางในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย เผยแพร่และให้บริการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งพิพิธภัณฑ์จะเป็นสถานที่จัดแสดงพระราชประวัติ และพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวในด้านต่างๆ โดยเน้นด้านการเมืองการปกครอง เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวม เก็บรักษาเอกสารและสิ่งของส่วนพระองค์ที่เกี่ยวข้องกับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รวมทั้งสิ่งของต่างๆ ที่มีค่าทางประวัติศาสตร์การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

กิจกรรมภายในพิพิธภัณฑ์ มีดังนี้

1. นิทรรศการหมุนเวียน ในแต่ละปีพิพิธภัณฑ์สถานจะนำเสนอ นิทรรศการหมุนเวียน ทั้งประเด็นเกี่ยวเนื่องกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ศิลปวัฒนธรรมในรัชสมัย และวิวัฒนาการการเมืองการปกครองของไทย

2. ศูนย์ข้อมูลพระปกเกล้าศึกษาและจดหมายเหตุ ซึ่งรวบรวมข้อมูลเอกสารประวัติศาสตร์ในรูปของไมโครฟิล์ม วิดีทัศน์ต่างๆ บทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระองค์ฯ เพื่อให้ผู้เข้าชม และผู้ที่สนใจศึกษาประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ข้อมูลภายในศูนย์ข้อมูลฯ สามารถแบ่งได้เป็น

- สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ วารสารต่างๆ เป็นต้น

- สื่อโสตทัศนศึกษา เช่น วิดีทัศน์ ภาพถ่าย ภาพสไลด์ แผ่นซีดี เทปบันทึกเสียง ไมโครฟิล์ม เป็นต้น

ศูนย์ข้อมูลพระปกเกล้าศึกษา ยังให้บริการแนะนำการใช้ศูนย์ข้อมูลเพื่อสืบค้นข้อมูลต่างๆ และช่วยการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับพระปกเกล้าศึกษา ตลอดจนวิวัฒนาการการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย

3. ร้านขายของที่ระลึกและหนังสือ ตั้งอยู่บริเวณชั้น 1 ของพิพิธภัณฑ์ เพื่อจัดจำหน่ายของที่ระลึก รวมทั้งหนังสืองานวิจัยต่างๆ

4. กิจกรรมทางวัฒนธรรม ได้จัดเป็นห้องกิจกรรมสำหรับนักเรียน โดยหมุนเวียนเนื้อหาในแต่ละภาคการศึกษา สำหรับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมไทย รวมทั้งการนำชมนิทรรศการสำหรับผู้เข้าชมที่เป็นหมู่คณะ

สำนักงานเลขาธิการ

สำนักงานเลขาธิการมีหน้าที่บริหารงานทั่วไปของสถาบัน และหน้าที่อื่นที่มีได้เป็นหน้าที่ของสำนักใดโดยเฉพาะ ซึ่งจะมีการแบ่งกลุ่มภารกิจปฏิบัติภายในโดยมีผู้ช่วยเลขาธิการ เป็นผู้บังคับบัญชาของสำนักงานเลขาธิการ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ประสานงานและร่วมกับรัฐสภา (สำนักเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา) และสำนักอื่นเพื่อร่วมกันปฏิบัติงานของสถาบันให้ลุล่วงไป และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่เลขาธิการหรือรองเลขาธิการมอบหมาย โดยมีวิสัยทัศน์ คือ มุ่งมั่นในการสนับสนุนการให้บริการของสถาบันด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว โปร่งใส และทันสมัย ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรของสถาบัน ให้มีการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่หน่วยงานทั่วไป

สำนักงานเลขาธิการมีภารกิจในการให้การสนับสนุนงานบริการและพัฒนาบุคลากร และมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย โปร่งใส รวดเร็ว โดยสนองความต้องการของผู้รับบริการทั้งภายในและภายนอกสถาบันภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่และต้องตรวจสอบได้เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบอย่างขององค์กรมหาชนต่อไป
2. เพื่อให้มีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ มีจริยธรรม และมีการพัฒนาของตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดจนเพียงพอต่อการดำเนินงานและจัดหาสิ่งสนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงาน

โดยมีการจัดส่วนงานแบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ ดังนี้

- ฝ่ายการเงิน มีหน้าที่ ควบคุมการรับ - จ่ายเงิน ของสถาบันทั้งหมด ควบคุมการใช้จ่ายตามงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ และจัดทำงบประมาณการเงินของสถาบัน
- ฝ่ายการบัญชี มีหน้าที่จัดทำงานการเงินของสถาบัน จัดทำใบสำคัญจ่าย และจัดทำรายงานงบประมาณคงเหลือ
- ฝ่ายพัสดุ มีหน้าที่ควบคุมการเบิกจ่ายวัสดุ อุปกรณ์ ของสำนักงาน และจัดซื้อจัดจ้างตามระบบงานพัสดุของสถาบัน
- ฝ่ายบุคคล มีหน้าที่สรรหาบุคลากรตามโครงสร้างอัตรากำลัง และพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรในสถาบัน
- งานบริหารทั่วไป มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆตามที่ได้รับมอบหมาย และดูแลรับผิดชอบการประชุม
- งานโสตทัศนศึกษา มีหน้าที่ให้บริการเกี่ยวกับงานโสตทัศนอุปกรณ์ต่างๆ ทั้งในและนอกสถาบัน และออกแบบ
- งานระบบคอมพิวเตอร์ มีหน้าที่ดูแลและซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในสถาบัน
- ฝ่ายบันทึกข้อมูล มีหน้าที่บันทึกข้อมูลงานด้านต่างๆที่ได้รับมอบหมาย ลงบันทึกยอดจำนวนเงินในการส่งประโยชน์ให้ทางพนักงานบัญชี และจัดแฟ้มประชุมคณะกรรมการชุดต่างๆ
- ฝ่ายประสานงานทั่วไป มีหน้าที่รับโทรศัพท์จากภายนอกและประสานกับหน่วยงานภายใน รวมทั้งกระจายข่าวสารภายในให้กับหน่วยงานภายนอก
- งานส่งเอกสาร มีหน้าที่ให้บริการกับหน่วยงานภายในต่างๆ ที่ต้องการส่งเอกสารให้กับหน่วยงานภายนอก

- รถส่วนบุคคล มีหน้าที่อำนวยความสะดวกกับหน่วยงานภายในที่ต้องไปติดต่อกับหน่วยงานภายนอก

- งานสารบรรณ มีหน้าที่รับ-ส่ง เอกสารจากหน่วยงานภายนอกให้กับหน่วยงานภายใน และออกแบบสารบรรณหนังสือรับ - ส่ง ของสถาบัน

งานของสำนักงานเลขาธิการ เป็นงานตามแผนงานด้านการบริหารทั่วไป ที่ให้บริการแก่หน่วยงานต่างๆ เช่นบริการด้านการเงิน การบัญชี การพัสดุ การพัฒนาบุคลากร ประสานงานทั่วไป จัดการประชุมคณะกรรมการชุดต่างๆ บริการด้านโสตทัศนศึกษา ออกแบบงานบันทึกข้อมูล งานพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์และฐานข้อมูล งานประชาสัมพันธ์ วิทยุ โทรทัศน์ บริการจัดส่งเอกสาร บริการอำนวยความสะดวกด้านยานพาหนะและขนส่ง บริการด้านงานสารบรรณ และบริการอาหารเครื่องดื่มตลอดจนดูแลอำนวยความสะดวกทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

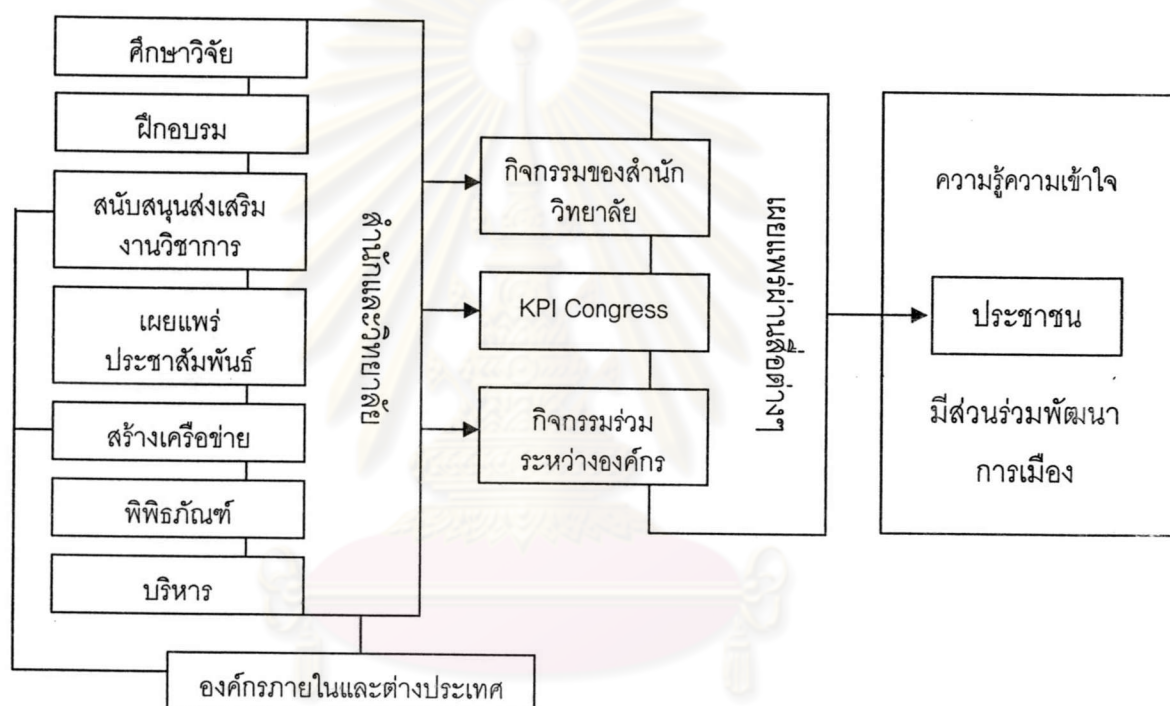
สำนักงานเลขาธิการจะให้การสนับสนุนและให้บริการงานต่างๆ ของสถาบันฯ ตลอดจนพัฒนาบุคลากร และหน่วยงานให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ต่อไป

เราสามารถสรุปผลจากการศึกษาได้ว่า สถาบันพระปกเกล้าซึ่งเป็นองค์การมหาชนอิสระทางวิชาการ ในกำกับของรัฐสภา เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน โดยมีสภาสถาบันพระปกเกล้า เป็นองค์กรบริหารปกครองสูงสุด และมีขอบข่ายการดำเนินงานของสถาบันพระปกเกล้า เกี่ยวข้องกับงานทางด้านวิชาการ ครอบคลุมถึงเรื่องของการศึกษาวิจัย การจัดการศึกษา อบรม ประชุม สัมมนา และเผยแพร่ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย และการเมืองการปกครอง รวมทั้งให้บริการคำแนะนำปรึกษาด้านการบริหารปกครองบ้านเมืองที่ดี ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังรับผิดชอบงานเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ หอสมุดและพระปกเกล้าศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยขึ้น

พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. 2541 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้าประการสำคัญได้แก่ การเผยแพร่และสนับสนุนการเผยแพร่ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การจัดและสนับสนุนการศึกษาอบรมบุคลากรจากภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง และการเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทย ตลอดจนบริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้และผลงานวิจัย และวิชาการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และกำหนดพันธกิจในด้านต่างๆ ได้แก่

ด้านการศึกษาวิจัย การให้การศึกษาอบรม การส่งเสริมงานวิชาการ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การสร้างเครือข่าย ด้านพิพิธภัณฑ์ และด้านบริหาร

พันธกิจของสถาบันพระปกเกล้า จะเป็นแนวทางหลักสำหรับการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ภายในสถาบันฯ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประชาธิปไตย โดยแต่ละหน่วยงานจะดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และพันธกิจของสถาบันฯ ซึ่งเราสามารถสรุปภาพรวมการดำเนินงานในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของสถาบันพระปกเกล้าได้ดังนี้

ภาพที่ 4.6 ภาพรวมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของสถาบันพระปกเกล้า

สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งในกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย ก็คือการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งหมายถึงการเผยแพร่ข้อมูลความรู้เหล่านี้ไปสู่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีส่วนร่วมทางการเมืองอันจะนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยในที่สุด

จากการศึกษาดำเนินการเพื่อเผยแพร่ความรู้ของสถาบันพระปกเกล้า นั้นพบว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบหลักในการเผยแพร่ ได้แก่ สำนักฝึกอบรม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ที่ทำการเผยแพร่ผ่านการจัดฝึกอบรม ประชุมวิชาการ และสื่อต่างๆ อย่างไรก็ตาม

ในการดำเนินงานเผยแพร่ นั้น สำนักฝึกอบรมฯ มิได้ดำเนินงานต่างๆ เพียงหน่วยงานเดียว แต่มีความร่วมมือจากวิทยาลัยและสำนักต่างๆ ร่วมกันดำเนินเพื่อส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตย ได้แก่ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง ซึ่งดำเนินการจัดหลักสูตรการศึกษาด้านการเมืองการปกครองและการพัฒนาประชาธิปไตย เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อให้ความรู้และทักษะแก่ผู้เข้ารับการศึกษา เพื่อสามารถขยายเครือข่ายในการพัฒนาประชาธิปไตย และสำนักวิจัยและพัฒนาจัดทำงานวิจัยเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย เพื่อเป็นฐานข้อมูลด้านวิชาการในการเผยแพร่ต่อไปอีกด้วย

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย